

Hâkimler Kanunu ile bu kanunun bir kısım maddelerini değiştiren 3501, 3693 ve 3885 sayılı kanunların bazı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun

(Resmî Gazete ile ilâm : 14 . VII . 1945 - Sayı : 6057)

No.
4791

Kabul tarihi
9 . VII . 1945

BİRİNCİ MADDE — 2556 sayılı Hâkimler Kanununun 17 ve 18 nci maddelerinde yazılı olup 3693 sayılı kanunun 1 nci maddesiyle değiştirilmiş olan (1) ve (2) sayılı cetveller yerine bu kanuna bağlı (1) ve (2) sayılı cetveller konmuştur.

İKİNCİ MADDE — Hâkimler Kanununun 2, 17, 18, 33, 35, 74, 92, 94, 95, 121, 122, ve 123 nci maddeleri değiştirilerek yerlerine aşağıdaki numaraları karşısında yazılı maddeler konmuştur:

Madde 2. — Adaylar, yargıçlık ve savcılık sınıf ve derecelerine dâhil değildirler. Bunlara, Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadilüne dair olan 3656 sayılı kanunun 11 nci dereceye tahsis ettiği aylık verilir.

Madde 17. — Yargıçlık mesleğinin sınıfları, dereceleri ve aylıkları bu kanuna bağlı (1) sayılı cetvelde gösterilmiştir.

Madde 18. — Savcılık mesleğinin sınıfları, dereceleri ve aylıkları bu kanuna bağlı (2) sayılı cetvelde gösterilmiştir.

Bu kanunda gösterilen istisnalardan başka hallerde yargıçlık ve savcılık mesleğinde olanlar hakkında dahi 3656 sayılı kanunla diğer malî kanunlardaki hükümler uygulanır.

Madde 33. — 30 ncu maddenin hükmü, yardımcılık, yargıçlık ve savcılık sınıflarından Adalet Bakanlığı merkez hizmetlerine alınanlar hakkında üstleri tarafından ve yargıtay raportörlüklerine alınanlar hakkında birinci başkan ile çalıştıkları daire başkanı tarafından uygulanır.

Madde 35. — Yargıtay daireleri yaptıkları temyiz tetkikatı esnasında tek veya toplu olarak hüküm veren yargıçlardan her birinin ilmî liyakatlarını tesbit ederek bir not verirler. Notlar çok iyi, iyi, orta, ve zayıf olmak üzere dörde ayrılır. Not verilirken hükmün esasında sağlanan isabet ve iltizam olunan kanaat ve içtihadın gerekli sebepleriyle tahlil ve izahında gösterilen kudret ve başarı gözönünde tutulmakla beraber dâvanın kanunî sebepler dışında uzatılıp uzatılmadığı ve muhakemenin sevk ve idaresinde ilmî ve hukukî hatalar bulunup bulunmadığı da incelenir ve bu cihetler de ayrıca derece takdirine esas tutulur.

Hüküm onanmış veya bozulmuş olması mutlaka lehe ve aleyhe not vermek için sebep olamaz. Leh ve aleyde kanaat istihsaline müsait olmıyan kâğıtlar için not verilemez. Ancak bu zaruretle not verilmediğinin gösterilmesi yeter sayılır.

Yargıtay daireleri vermiş oldukları notları veya not verilmemişse yukarıda yazılı sebeple not verilmediğine dair hazırladığı kâğıtları Adalet Bakanlığına gönderilmek üzere Yargıtay birinci başkanına verirler.

Yargıtay genel heyetlerinden verilen kararlar hakkında birinci fıkrada beyan olunan suretle işlem yapılması Yargıtay birinci başkanına aittir.

Yargıtay daireleri inceledikleri dosyalarda vazife görmüş olan Cumhuriyet Savcılarının duruşma esnasındaki mütalâalarını ve lâyhaları münderecatını mu-

kayese ve tetkik ile ilmî liyakatlerin ve bit ederek yargıçlar için verilecek notlara ait hükümler dairesinde birer not verirler.

Cumhuriyet Başsavcısı da dairesine gelen kâğıtları aynı esaslara göre tetkik etmek ve Yargıtay incelemeleri sonuçlarını da gözönünde bulundurmamak suretiyle savcılar hakkında ayrıca not verir. Yargıtay daireleriyle Cumhuriyet Başsavcısının notları arasında görülecek ayrılıklar Ayırma Meclisince ve itiraz vukuunda Ayırma Meclisi Genel Heyetince halledilir.

Bu notlar Adalet Bakanlığınca her altı ayda bir liste halinde sıralanarak ilgili yargıcın sicil dosyasına konulur.

Bu madde hükümlerine göre toplanan notlar iş sayısına göre kısımlara ayrılır. Bu notların kısımlarda hangi nispetler içinde yükselmelerde esas tutulacağı Ayırma Meclisi Genel Heyeti tarafından her toplanmış yılı başında gelecek yıl için geçerli olmak üzere tesbit ve ilân olunur. Bu nispetlerin aşağı haddine erişmemiş olanlar yükselemez.

Madde 74. — Yargıçlık ve savcılık mesleklerinden veya bu meslekten sayılan görevlerden Bakanlık hizmetlerine, ceza ve tevkifevleri müdürlüklerine, genel müfettişlik adli müşavirliği ile yardımcılığına, Tunceli vali ve komutanlığı mehakim şubesi müdür ve yardımcılığına almanların bu memuriyetlerde geçirdikleri süreler yargıçlıkta geçmiş sayılır.

Yayın, kâğıt ve levazım müdür ve memurlarıyla kâtip sınıfından olanlar birinci fıkra hükmünden faydalanamazlar.

Birinci fıkroda yazılı olanlardan müsteşar, teftiş heyeti başkanı ve üçüncü derecede maaş alan genel müdürlerden maadası derece ve sınıf yükselmelerinde ikinci babın ikinci ve üçüncü bölümlerinde yazılı hükümlere göre Ayırma Meclisi tetkikına tâbi tutulurlar. Şu kadar ki, Ayırma Meclisinin tetkikına tâbi olanların ikinci sınıfa ayrılabilmeleri için beş yıl süre ile bilfiil yargıçlık veya savcılık etmiş olmaları gereklidir.

Ayırma Meclisinin tetkikına tâbi olmayanların Hâkimler Kanununun 1 ve 2 sayılı cetvellerinde yazılı görevlerden birine tâyinleri halinde Bakanlık hizmetlerinde iktisap eyledikleri haklar nazara alınır.

Madde 92. — Ağır hapis, üç ay veya daha yukarı hapis cezalarından biriyle kesin olarak hüküm giymek meslekten çıkarılmayı müstelzindir.

Bu halde meslekten çıkarma işlemi doğrudan doğruya Bakanlıkça yapılır.

Üç aydan aşağı hapis cezasıyla hüküm giyme halinde kesinleşen hüküm ilâmını inzibat Meclisine verilir.

Hükümlülüğü mucip olan suç ahval ve şerait itibariyle yargıcın vekar ve haysiyetini bozan ve yargıçlığa olan genel hürmet ve itimadı gideren mahiyette görülürse ceza miktarı ne olursa olsun hüküm giymiş olan yargıcın meslekten çıkarılmasına karar verilir.

Yukarıki fıkralarda yazılı hapis sürelerinin tâyininde esas, hükmolunan cezadır.

Cezanın tecili halinde yapılan fiilin mahiyetine göre meslekten çıkarma cezasının uygulanması lâzım gelip gelmeyeceğine inzibat meclisi karar verir.

İnzibati cezanın uygulanmasını gerektiren fiil suç teşkil etmese ve hükümlülüğü iltizam eylemese bile, yargıçlık şeref ve haysiyetini, memuriyet nüfuz ve itibarını bozacak mahiyette görüldüğü takdirde inzibat meclisince meslekten çıkarılma kararı verilir.

Madde 94. — İnzibat meclisi, en az biri Yargıtay ikinci başkalarından olmak üzere Yargıtay ikinci başkan ve üyelerinden üç zat ile teftiş heyeti başkanı ve ce-

zâişleri genel müdüründen kurulur. Bundan başka lüzumu halinde heyeti tamamlamak üzere Yargıtay üyelerinden iki yedek üye de bulunur.

İnzibat meclisine dâhil olan Yargıtay ikinci başkan ve üyeleri iki yılda bir Adalet Bakanı tarafından seçilir.

Süresini dolduran üyenin yeniden seçilmesi caizdir.

Meclise, Yargıtay ikinci başkanlığından en kıdemlisi ve özirlülük sebebiyle Yargıtay ikinci başkanının bulunmaması halinde Yargıtay üyesinin en kıdemlisi başkanlık eder.

92 nci maddede gösterilen haller dışında fiilin mahiyetine göre 86 nci maddede yazılı cezalardan herhangi biri derece düzeltilmeksizin uygulanır.

Madde 95. — İnzibat meclisi kararlarına, ilgili vargıca tebliğinden itibaren 30 gün içinde itiraz olunabilir. İtiraz Yargıtay Birinci Başkanının başkanlığı altında, Yargıtay İkinci Başkanlarından birinci başkanın seçeceği altısının istirakivle kurulan heyet tarafından incelenir.

Meslekten çıkarılmayı istilzam eden itiraz yoluyla incelenmesinde savcılık görevi Cumhuriyet Bassavcısı tarafından yapılır. İtiraz eden isterse savunmayı kendi hazır bulunarak veya vekil göndererek yapar.

Adalet başkanı, inzibat meclisi kararını birinci fıkrada vazılı süre içinde itiraz heyetine incelettirebilir.

Meslekten çıkarma kararına itiraz, kararın infazını durdurmaz.

Madde 121. — Yargıtay başkâtip, başkâtip yardımcısı, memur ve kâtipleriyle sair memurları, daireleri üstleri tarafından verilecek müzekkere üzerine birinci başkan tarafından tâyin edilir ve Bakanlığa bildirilir.

Madde 122. — İnzibati cezalar şunlardır:

1. Tevbih;
2. Dörtte üçü geçmemek üzere aylıktan kesme;
3. Derece tenzili veya tahvil;
4. Azil.

Bu cezalar adalet komisyonları tarafından uygulanır. Bu kararlar aleyhine ilgili veya memurun üstü tarafından on bes gün içinde itiraz olunabilir. Bu halde is Adalet Bakanlığı Merkez İnzibat Heyetine inceelenir. Bu heyetce verilen kararlardan dolayı artık hiçbir vere başvurulamaz.

Bu maddede vazılı cezaların tâvininde Memurun Kanununun 26 nci maddesinde sayılan fiil ve sebeplerle bağılı olmak şart olduğu gibi derece gözetilmeksizin bu cezalardan herhangi biri uygulanabilir.

Şu kadar ki, tevbih ve aylıktan kesme cezalarına daireleri üstleri tarafından da karar verilebilir. Bu vechile tevbih ve aylıktan kesme cezası alanlar 15 gün içinde bu cezayı veren üste başvurarak ve gerekçe göstererek cezaya itiraz edebilirler. İtiraz üst tarafından reddolunursa ceza kesinleşir ve sicille geçer.

Madde 123. — Yargıtay başkâtip, başkâtip yardımcısı, memur, kâtip ve sair memurları hakkındaki inzibati cezalar, birinci başkanın başkanlığı altında Cumhuriyet bassavcısı ile birinci başkanın seçeceği bir ikinci baskandan kurulan inzibat heyetine uygulanır.

Bu heyetin kararları kesin olup aleyhine hiçbir vere başvurulamaz.

Tevbih ve aylıktan kesme cezalarına daireleri üstleri tarafından da karar verilebilir. Bu suretle tevbih ve aylıktan kesme cezası alanlar, on bes gün içinde bu cezayı veren üste başvurarak ve gerekçe göstererek cezaya itiraz edebilirler. İtiraz üst tarafından reddolunursa ceza kesinleşir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanun yavını tarihinde yürürlüğe girer .

DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.
11 Temmuz 1945

[1] SAYILI CETVEL

Sınıf	Derece	Memuriyeti	Aylığı
Yardımcılık	10	Yargıç yardımcılığı, icra memurluğu, sorgu yargıçlığı, üye yardımcılığı	35
3 ncü sınıf yargıçlık	9	Sorgu yargıçlığı, sulh yargıçlığı, icra memurluğu, icra yardımcı yargıçlığı, icra yargıçlığı, mahkeme üyeliği, yargıçlık, yargıtay raportörlüğü	40
	8	Sorgu yargıçlığı, sulh yargıçlığı, icra memurluğu, icra yardımcı yargıçlığı, icra yargıçlığı, mahkeme üyeliği, yargıçlık, yargıtay raportörlüğü	50
	7	Sorgu yargıçlığı, sulh yargıçlığı, icra yardımcı yargıçlığı, icra yargıçlığı, mahkeme üyeliği, yargıçlık, mahkeme başkanlığı, yargıtay raportörlüğü	60
2 ncü sınıf yargıçlık	6	Sorgu yargıçlığı, sulh yargıçlığı, icra yargıçlığı, mahkeme üyeliği, yargıçlık, mahkeme başkanlığı, yargıtay raportörlüğü	70
	5	İcra yargıçlığı, yargıçlık, mahkeme başkanlığı, yargıtay raportörlüğü	80
1 ncü sınıf yargıçlık	4	Yargıçlık, mahkeme başkanlığı, icra yargıçlığı	90
	3	Yargıtay üyeliği	100
1 ncü sınıf yargıçlık	2	Yargıtay ikinci başkanlığı	125
	1	Yargıtay birinci başkanlığı	150

[2] SAYILI CETVEL

Sınıf	Derece	Memuriyeti	Aylığı
Yardımcılık	10	Cumhuriyet Savecilik yardımcılığı	35
3 ncü sınıf savecilik	9	Cumhuriyet Savecilği, yardımcılığı, Cumhuriyet Savecilği, Cumhuriyet Başsavecilği yardımcılığı	40
	8	Cumhuriyet Savecilği yardımcılığı, Cumhuriyet Savecilği, Cumhuriyet Başsavecilği yardımcılığı	50
	7	Cumhuriyet Savecilği başyardımcılığı, Cumhuriyet Savecilği, Cumhuriyet Başsavecilği yardımcılığı	60
2 ncü sınıf savecilik	6	Cumhuriyet Savecilği başyardımcılığı, Cumhuriyet Savecilği, Cumhuriyet Başsavecilği yardımcılığı	70
	5	Cumhuriyet Savecilği, Cumhuriyet Başsavecilği yardımcılığı	80
1 ncü sınıf savecilik	4	Cumhuriyet Savecilği, Cumhuriyet başyardımcılığı	90
	1	Cumhuriyet Başsavecilği	150

Cumhurbaşkanlığına yazılan tezkerenin tarih ve numarası : 11 VII. 1945 ve 1/378

Bu kanunun ilânının Başbakanlığa bildirildiğine dair Cumhurbaşkanlığından gelen tezkerenin tarih ve numarası : 11. VII. 1945 ve 1/722

Bu kanunun görüşmelerini gösteren tutanakların cilt ve sayfa numaraları :

Cilt	Sayfa
6	30
14	112
19	44,93:100,100